

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Μάθημα: Περιφερειακή Οικονομική

Θεματική Ενότητα:

- 1. Η ανάλυση του Περιφερειακού Εισοδήματος**
- 2. Οι θεωρίες Περιφερειακής Ανάπτυξης**
- 3. Η εναρμόνιση Εθνικής και Περιφερειακής Οικονομικής Ανάπτυξης**

Χρίστος Απ. Λαδιάς
Χρήστος Δ. Γενιτσαρόπουλος

Λεβάδεια, 2012

1. Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Εισαγωγή

- Η στατιστική ενημέρωση είναι απαραίτητη στη διαμόρφωση της περιφερειακής πολιτικής για τη συγκριτική οικονομική ανάλυση περιφερειακών μεγεθών για την κατανομή των πόρων ανάμεσα στις περιφέρειες και γενικότερα για εκπόνηση προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης.
- Οι πιο σημαντικές κατηγορίες περιφερειακών στατιστικών στοιχείων είναι οι περιφερειακοί λογαριασμοί εισοδήματος και οι περιφερειακοί λογαριασμοί εισροών-εκροών.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

α) Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν (Α.Π.Π.)

Η συνολική αξία σε τιμές αγοράς των τελικών προϊόντων και υπηρεσιών που έχουν παραχθεί στην περιφέρεια μέσα σε ένα χρόνο

Το Α.Π.Π. υπολογίζεται: $Y=C+I+O+X-M$

όπου

C: Ιδιωτική κατανάλωση

I : Ιδιωτική επένδυση

O: Δημόσιες δαπάνες

X : Εξαγωγές

M : Εισαγωγές

β) Καθαρό Περιφερειακό Προϊόν (Κ.Π.Π.)

$K.Π.Π. = A.Π.Π. - ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ$

γ) Περιφερειακό Εισόδημα (Π.Ε.)

$Π.Ε. = Κ.Π.Π. - (Πληρωμές των κλάδων παραγωγής, εκτός από τον συντελεστή της παραγωγής) + επιδοτήσεις$

Σημείωση:

- Πληρωμές που αφαιρούνται είναι π.χ. οι έμμεσοι φόροι γιατί δεν αντιπροσωπεύουν πληρωμές στους συντελεστές της παραγωγής
- Οι μεταβολές στο Π.Ε. δίνουν ακριβέστερη εικόνα των επιδράσεων που έχουν στην ευημερία των κατοίκων οι μεταβολές της παραγωγής στην περιφέρεια.

δ) Περιφερειακό Προσωπικό Εισόδημα (Π.Π.Ε.)

Περιλαμβάνει το τμήμα του περιφερειακού εισοδήματος που παίρνουν από όλα τις πηγές τα φυσικά πρόσωπα της περιφέρειας ως περιφερειακό εισόδημα.

ε) Περιφερειακό Διαθέσιμο Εισόδημα (Π.Δ.Ε.)

Π.Δ.Ε.= Π.Π.Ε.-Φόροι φυσικών προσώπων

Ο δείκτης Π.Δ.Ε. εκφράζει την ικανότητα των φυσικών προσώπων της περιφέρειας για την απόκτηση αγαθών και υπηρεσιών

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

1. Σύστημα περιφερειακών λογαριασμών
2. Περιφερειακοί και διαπεριφερειακοί πίνακες εισροών-εκροών
3. Ο πολλαπλασιαστής οικονομικής βάσης
4. Ο γενικός διαπεριφερειακός πολλαπλασιαστής

α) Σύστημα Περιφερειακών λογαριασμών

Οι διαφορές ανάμεσα στους εθνικούς και τους περιφερειακούς λογαριασμούς είναι:

- I. Η περιφερειακή οικονομία είναι περισσότερο ανοικτή.
 - II. Η συγκέντρωση των στοιχείων των περιφερειακών λογαριασμών δημιουργεί πολλές δυσκολίες. Με αποτέλεσμα ο σχεδιασμός ενός συστήματος περιφερειακών λογαριασμών να παρουσιάζει πρόσθετες δυσχέρειες
- Στην Ελλάδα η πρώτη συστηματική δημοσίευση περιφερειακών λογαριασμών έγινε το 1979.

β) Περιφερειακοί και διαπεριφερειακοί πίνακες εισροών-εκροών

Γενικά

1. Περιγράφουν τη ροή των αγαθών και των υπηρεσιών (στη διάρκεια ενός έτους)
2. Επιτυγχάνεται η υποδιαίρεση του παραγωγικού τομέα της οικονομίας σε μεγάλο αριθμό κλάδων και η καταγραφή των συναλλαγών που πραγματοποιούνται μεταξύ τους.

ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ ΕΙΣΡΟΩΝ-ΕΚΡΟΩΝ

1. Καταγράφουν περιληπτικά, μεγάλη ποσότητα πληροφοριών για την περιφερειακή οικονομία.
2. Επιβάλλουν τη συλλογή στατιστικών στοιχείων με συστηματικό τρόπο, βοηθούν στη διεξαγωγή ερευνών.
3. Διευκολύνουν τη σύγκριση των μεγεθών με άλλες οικονομίες.

γ) Η θεωρία και ο πολλαπλασιαστής της Οικονομικής Βάσης

Στόχος: Ερμηνεία των παραγόντων που επηρεάζουν τις οικονομικές μεταβλητές στην περιφέρεια και ιδιαίτερα τη μεταβλητή του εισοδήματος → πρόβλεψη των διαρθρωτικών μεταβολών.

Το πιο γνωστό υπόδειγμα: Η θεωρία της οικονομικής βάσης

Βασικό στοιχείο: Ο ρυθμός της οικονομικής ανάπτυξης μιας περιφέρειας και ο προσανατολισμός της προσδιορίζονται από την εξαγωγική της δραστηριότητα προς τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας αλλά και ως προς τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου

Εφαρμογή: Η περιφερειακή οικονομία διαιρείται σε δύο τομείς:

α) Το βασικό τομέα και β) το μη βασικό τομέα

Αναλυτικότερα

α) Ο βασικός τομέας: περιλαμβάνει τις εξαγωγές στον υπόλοιπο κόσμο τις οποίες συνθέτουν αγαθά και υπηρεσίες που φεύγουν από την περιφέρεια ή δαπάνες ξένων μέσα στην περιφέρεια για αγαθά και υπηρεσίες που παραμένουν μέσα στα όρια της.

β) Ο μη βασικός τομέας: αποτελείται από δραστηριότητες που υποστηρίζουν το βασικό τομέα και καλύπτουν τις ανάγκες του μόνιμου πληθυσμού της περιφέρειας

Το Πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα- Η διαδικασία

Όταν αυξάνεται η εξωγενής ζήτηση τότε αυξάνεται και η ροή του εισοδήματος προς την περιφέρεια με αποτέλεσμα να μεγεθύνεται ο βασικός τομέας της οικονομίας → αυξάνεται η ζήτηση μέσα στην περιφέρεια → αύξηση του κλάδου του μη βασικού τομέα (και αντίστροφα)

Η προωθητική δράση του βασικού τομέα προκαλεί πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην περιφερειακή οικονομία.

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΤΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ

Ο υπολογισμός γίνεται σε όρους εισοδήματος αλλά για λόγους διευκόλυνσης έχει επικρατήσει να χρησιμοποιούνται τα μεγέθη της απασχόλησης.

Παράδειγμα

Η απασχόληση στο βασικό τομέα είναι 100.000 άτομα και στο μη βασικό 80.000 άτομα. Τότε ο περιφερειακός πολλαπλασιαστής θα ισούται:
 $(100.000+80.000)/100.000=1,8$

Δηλαδή, αν η απασχόληση του βασικού τομέα αυξηθεί κατά 10.000 άτομα τότε η συνολική απασχόληση θα αυξηθεί κατά 18.000 (10.000*1,8)

δ) Ο γενικός διαπεριφερειακός πολλαπλασιαστής

- Πολυπεριφερειακό υπόδειγμα: υπολογίζει τις αλληλεξαρτήσεις και τις αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στις περιφέρειες μιας χώρας

- Οι πιο συνηθισμένες μορφές είναι:

- a. Ο πολλαπλασιαστής εισοδήματος

- b. Ο πολλαπλασιαστής επενδύσεων

- c. Ο πολλαπλασιαστής εξωτερικού περιφερειακού εμπορίου

2. ΟΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ι. Μακροχρόνια Περιφερειακή Ανάλυση

Υπόθεση: Το παραγωγικό δυναμικό κάθε περιφέρειας απασχολείται πλήρως και κατά συνέπεια προκύπτει το πρόβλημα πως το διαμορφωμένο αυτό επίπεδο μπορεί να μεταβληθεί διαχρονικά.

Αντίθετα, στη βραχυχρόνια ανάλυση θεωρούμε ότι το παραγωγικό δυναμικό δεν μεταβάλλεται

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Η προσαρμογή μακροοικονομικών υποδειγμάτων ανάπτυξης σε περιφερειακό επίπεδο έχει μειωμένη χρησιμότητα εξαιτίας των περιορισμών στους οποίους στηρίζονται οι υποθέσεις τους.

II. Ανάλυση θεωριών ανάπτυξης

α) Υποδείγματα τύπου Harrod-Damar

- Τα πλεονάσματα και τα ελλείμματα των περιφερειακών ισοζυγίων παίρνουν τη μορφή εκροών-εισροών κεφαλαίου
- Οι καθαρές εισροές κεφαλαίου αποτελούν καθαρές αυξήσεις του συνόλου των αποταμιεύσεων των περιφερειών, οι οποίες μπορούν να υψώσουν το ρυθμό ανάπτυξης τους.

β) Νεοκλασικό υπόδειγμά (ανάπτυξη κάτω από συνθήκες ισορροπιών)

- Ο συντελεστής της παραγωγής εργασίας κατευθύνεται από τις καθυστερημένες περιοχές στις αναπτυγμένες
- Ο συντελεστής της παραγωγής κεφάλαιο κατευθύνεται αντίθετα

Αποτέλεσμα: σύγκλιση (ισορροπία) των δυο τύπων περιφερειών

γ) Η θεωρία της εξαγωγικής βάσης

ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

1. Η περιφερειακή ανάπτυξη προσδιορίζεται από την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και από την επέκταση της εξαγωγικής βάσης την οποία επηρεάζει η εξωγενής ζήτηση.
2. Μακροπρόθεσμα η ζήτηση αυτή θα προκαλέσει διαρθρωτικές αλλαγές στην περιφερειακή οικονομία ως συνέπεια των μετακινήσεων εργασίας και κεφαλαίου.

Μειονεκτήματα:

1. Αγνοεί την επίδραση των διαπεριφερειακών σχέσεων
2. Παραμελεί τους εσωτερικούς παράγοντες της ανάπτυξης

δ) Η θεωρία των τομέων

Βασικό σημείο:

Η διαχρονική αύξηση του περιφερειακού κ.κ. εισοδήματος συνοδεύεται από ανακατανομή πόρων με κύρια χαρακτηριστικά τη μείωση του ποσοστού των παραγωγικών πόρων που απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα και την αύξηση των ποσοστών στους άλλους τομείς → μετακίνηση παραγωγικών πόρων.

ε) Η θεωρία της κλαδικής διάρθρωσης

Βασικό σημείο:

Μια περιφέρεια αναπτύσσεται είτε γιατί είναι εγκατεστημένοι σε αυτήν κλάδοι που αναπτύσσονται γρήγορα και επί εθνικού επιπέδου είτε γιατί η περιφέρεια αποκτά αυξημένο ποσοστό ενός ή περισσότερων κλάδων.

στ) Το υπόδειγμα της ενδογενούς ανάπτυξης

Το υπόδειγμα αυτό οδήγησε στην παροχή κινήτρων για ενδοπεριφερειακή μετακίνηση κεφαλαίων, στην ενίσχυση της υποδομής και στην ενίσχυση της αυτονομίας της οικονομικής δραστηριότητας

ζ) Τα καινοτομικά υποδείγματα

- Οι καινοτομικές δραστηριότητες τείνουν να συγκεντρώνονται σε χωρικά σημεία που είναι εγκατεστημένα Πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα.
- Οι καινοτομικές δραστηριότητες διαχέονται διαπεριφερειακά και ενδοπεριφερειακά μέσα από τυπικά και άτυπα δίκτυα
- Καινοτομικό περιβάλλον

η) Άλλα υποδείγματα

1. Κριτική θεωρία του νεοκλασικού υποδείγματος: Ανάγκη παρέμβασης
2. Η θεωρία του περιφερειακού δυναμισμού: δίνει έμφαση στους δημόσιους πόρους που συμβάλλουν στην ενίσχυση της περιφερειακής υποδομής

3. Η ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Οι περιφέρειες δεν είναι αυτοτελείς χωρικές μονάδες αλλά τμήματα εθνικού χώρου
- Στην εναρμόνιση της εθνικής και περιφερειακής πολιτικής μπορεί να εξετάζονται οι παρακάτω διαστάσεις του περιφερειακού προγραμματισμού:
 - a. Το διοικητικό επίπεδο
 - b. Η οικονομία
 - c. Η πολιτικοοικονομική διάρθρωση και η νομοθεσία
 - d. Το φυσικό περιβάλλον

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ο ρόλος της εθνικής οικονομικής πολιτικής εκδηλώνεται για:

- α) παρεμπόδιση της «υποαπασχόλησης» των πλουτοπαραγωγικών πόρων με τη μείωση της ανεργίας.
- β) οικονομική ανάπτυξη και μεγέθυνση, με τις μεταβολές που προκαλεί στις πληθωριστικές τάσεις της οικονομίας.

Οι σκοποί της περιφερειακής οικονομικής πολιτικής (ενδεικτικά):

- Μεγιστοποίηση κοινωνικής ευημερίας
- Υψηλό και αυξανόμενο επίπεδο εισοδήματος
- «δίκαιη» διανομή εισοδήματος
- Μείωση περιφερειακών διαφορών
- Μείωση πληθυσμιακών πιέσεων στις κορεσμένες περιοχές
- Βελτίωση της παραγωγικότητας
- Ισόρροπη ανάπτυξη

Η ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η οικονομική ανάπτυξη μπορεί να μετρηθεί με τους παρακάτω δείκτες:

- (α) Ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού που απασχολείται
- (β) Η κκ κατανάλωση αγαθών
- (γ) Το κκ εισόδημα

Με τους παραπάνω δείκτες όμως δεν δίνεται ολοκληρωμένη η εικόνα της κοινωνικής ευημερίας στην περιφέρεια. Για π.χ. ο μέσος όρος του εισοδήματος δεν αντανακλά τα πραγματικά χαρακτηριστικά της διανομής του εισοδήματος.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ Ι

$$Z=A(\rho, \chi, \gamma)$$

Όπου

z = μεταβλητές που περιγράφουν ένα σύνολο αποτελεσμάτων (ένα βαθμό ικανοποίησης των επιδιώξεων).

ρ = ένα σύνολο μεταβλητών, που ελέγχονται από την πολιτική εξουσία και εκφράζουν, συνήθως, μέσα πολιτικής.

χ = ένα σύνολο στοχαστικών επιδράσεων.

γ = ένα σύνολο εξωγενών μεταβλητών.

A = ένα σύνολο κανόνων (συναρτησιακών σχέσεων), που περιγράφουν την αντιστοιχία (τη σχέση) ανάμεσα στις προκαθορισμένες (ανεξάρτητες) μεταβλητές ρ, χ, γ και στο σύνολο των εξαρτημένων μεταβλητών z , που δείχνουν τις επιτεύξεις στην ικανοποίηση των αντικειμενικών σκοπών.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΙΙ

Μέθοδος γραμμικού προγραμματισμού και αλγεβρικό άθροισμα

Α. Στην αρχή παρουσιάζει ένα σύστημα μεγιστοποίησης των περιφερειακών προϊόντων)

Μεγιστοποίηση:

$$V_p = \sum_{i=1}^n p_i x_i \quad (1)$$

Υπό τον περιορισμό:

$$x_i = \sum_{j=1}^n \alpha_{ij} x_j + \alpha_{i0} x_0 \quad (i = 1, \dots, n) \quad (2)$$

$$x_i \geq 0 \quad (i=0, 1, \dots, n) \quad (3)$$

$$x_0 \leq k \quad (4)$$

Δηλαδή, με το παραπάνω πρόγραμμα ζητείται να προσδιορισθεί η παραγωγή x κάθε κλάδου i , ώστε να επιτυγχάνεται το μέγιστο συνολικό ακαθάριστο προϊόν V_p (η συνολική προστιθέμενη αξία παραγωγής) με δεδομένους τους περιορισμούς που αφορούν την παραγωγική ικανότητα και τη συνολική διαθέσιμη εργασία K . Εδώ πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι για να πραγματοποιηθεί ορισμένη παραγωγή κάθε αγαθού χρειάζονται ορισμένες ενδιάμεσες εισροές από άλλους κλάδους (εξίσωση 2).

Β. Στην συνέχεια διατυπώνει το αλγεβρικό άθροισμα περισσοτέρων σκοπών

Στη συνέχεια ο Leven διατυπώνει το υπόδειγμα στο οποίο η «αντικειμενική συνάρτηση» είναι το αλγεβρικό άθροισμα περισσοτέρων σκοπών, ηλαδή, του μέγιστου εθνικού προϊόντος, του ταχύτερου ρυθμού αύξησής του και της εξασφάλισης «σταθερότητας» στις εξελίξεις της παραγωγής (ελαχιστοποίηση των κυκλικών διακυμάνσεων).

Έτσι, εκφράζει το υπόδειγμα ως εξής:

$$\alpha(V_p - \Delta G) - \beta C v_p + \gamma V_p \quad (5)$$

όπου (όπως πριν):

$$V_p = \sum_{i=1}^n p_i x_i \quad (1)$$

και όπου:

$$C v_p = \delta C \quad (6)$$

και

$$V_p = \epsilon x \quad (7)$$

υπό τον περιορισμό (όπως πριν):

$$x_i = \sum_{j=1}^n \alpha_{ij} x_j + \alpha_{i0} x_0 \quad (i = 1, \dots, n) \quad (2)$$

και επίσης:

$$C_x = \sum_{i=1}^n \frac{C_{x_i} \cdot x_i}{x_i} \quad (8)$$

και

$$x = \sum_{i=1}^n \frac{x_i \cdot x_i}{x_i} \quad (9)$$

και πάλι (όπως πριν):

$$x_i \geq 0 \quad (i=0, 1, \dots, n) \quad (3)$$

$$x_0 \leq k \quad (4)$$

Όπου:

V_p = καθαρή εκροή ή προστιθέμενη αξία στην παραγωγή στην περιφέρεια.

X_i = η εκροή (προστιθέμενη αξία) του i βιομηχανικού κλάδου ή οικονομικής δραστηριότητας.

p_i = προστιθέμενη αξία κατά μονάδα παραγωγής του i βιομηχανικού κλάδου.

α_{ij} = η ποσότητα της εκροής του i βιομηχανικού κλάδου, που χρειάζεται για την παραγωγή μιας μονάδας εκροής του βιομηχανικού κλάδου j .

X_0 = συνολική εισροή απασχόλησης.

K = διαθέσιμο εργατικό δυναμικό.

ΔG = η αύξηση στο κόστος για την παροχή των κυβερνητικών υπηρεσιών σε σταθερό επίπεδο.

C_{V_p} και C_x = οι συντελεστές διακύμανσης των αποκλίσεων από την τάση της προστιθέμενης αξίας παραγωγής.

V_p και X = οι πρώτες παράγωγοι σε σχέση με το χρόνο της προστιθέμενης αξίας και της ακαθάριστης αξίας παραγωγής, που εκφράζουν τους αντίστοιχους ρυθμούς αύξησής τους.

Γενικά, υπάρχουν δυο τρόποι ανάλυσης της κατάστασης των περιφερειακών προγραμμάτων πολλαπλών σκοπών:

A) Η περίπτωση εναρμόνισης των σκοπών

B) Η περίπτωση ανταγωνισμού πολλών σκοπών

ΟΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

Χ. ΑΠ. ΛΑΔΙΑΣ

Ι. Η ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οι σκοποί της εθνικής και περιφερειακής οικονομικής πολιτικής δεν πρέπει να συγκρούονται αφού οι περιφέρειες μιας χώρας δεν είναι αυτοτελείς χωρικές μονάδες αλλά αλληλοεξαρτώνται.

Η εθνική πολιτική είναι αποτελεσματική όταν αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των επιμέρους περιφερειών και όταν στηρίζεται σε συστηματικές προβλέψεις της εξέλιξής τους.

Η περιφερειακή πολιτική πρέπει να διαμορφώνεται σύμφωνα με τις δυνατότητες και τους περιορισμούς του χώρου. Επιπλέον, κρίσιμη θεωρείται η διερεύνηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων που διαθέτει κάθε περιφέρεια.

...συνέχεια

Οι Isard & Reiner υποστήριξαν πως για την εναρμόνιση της εθνικής και περιφερειακής πολιτικής πρέπει να εξεταστούν 4 διαστάσεις του προγραμματισμού:

- i. **Διοικητικό επίπεδο:** πρέπει να ξεχωρίσουν τα αστικά κέντρα από τις περιφέρειες διότι είναι 2 χωρικές διοικητικές μονάδες.
- ii. **Οικονομία:** ποια μεγέθη θα εξεταστούν πχ εισόδημα, παραγωγή, κατανάλωση, επένδυση κλπ
- iii. **Πολιτικοκοινωνική διάρθρωση & νομοθεσία:** εδώ διερευνάται πώς ο πληθυσμός εκδηλώνει τις ανάγκες και τις επιθυμίες του, πώς να εξομαλύνονται οι ανταγωνιστικές επιδιώξεις των διάφορων κοινωνικών ομάδων, πώς μεταβάλλεται το θεσμικό πλαίσιο όσο οι στόχοι είναι υψηλότεροι.
- iv. **Φυσικό περιβάλλον:** χρήση γης, μεταφορές, οικισμοί, εγκαταστάσεις μόρφωσης και ψυχαγωγίας.

...συνέχεια

Κατά τον Boudeville υπάρχουν 2 πηγές που δημιουργούν την ανάγκη συντονισμού εθνικής και περιφερειακής πολιτικής:

- i. Διαπεριφερειακός ανταγωνισμός που συνδέεται με μια αρχική μορφή μη ισόρροπης ανάπτυξης.
- ii. Δυνατότητα διαφοροποίησης των εθνικών και περιφερειακών συμφερόντων

Σύμφωνα με τον Boudeville οι λιγότερο παραγωγικές περιφέρειες που αναπτύσσονται με ίδιο ρυθμό των περισσότερο παραγωγικών προκαλούν απώλεια σπάνιων πόρων και μειώνουν τη συνολική εθνική ανάπτυξη.

...συνέχεια

Ο Richardson (1972) ανέλυσε το θέμα συντονισμού εθνικής και περιφερειακής πολιτικής και επεσήμανε τα εξής:

- i. Η περιφερειακή πολιτική πρέπει να ενισχύει την προώθηση της ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας.
- ii. Αν το «εθνικό συμφέρον» ταυτιστεί με την αποτελεσματικότητα τότε γίνεται δεκτό ότι δεν υπάρχει συνέχεια μεταξύ περιφερειακών & διεθνών σκοπών.
- iii. Αν επιδιωχθούν ίδιοι σκοποί για τη χώρα και τις περιφέρειες, τότε αυτό δε σημαίνει ότι αυτό που είναι βέλτιστο για τη χώρα θα είναι βέλτιστο και για την κάθε περιφέρεια.
- iv. Οι περιφερειακοί προγραμματιστές, κατά τη διάρκεια αξιολόγησης των επενδύσεων και μέτρων πολιτικής πρέπει να δίνουν μεγαλύτερη προσοχή στα κριτήρια αποτελεσματικότητας χωρίς όμως να επηρεάσουν τις επιδιώξεις τους.

Από την άλλη ο Hoover (1971) υποστήριξε πως μια αξιολόγηση της ανάπτυξης και η οριοθέτηση των σκοπών της πολιτικής αποτελούν μια αληθινή φροντίδα για την ανθρώπινη ευημερία.

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ ΣΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ο Stilwell (1972) προσπάθησε να εντοπίσει τους αντικειμενικούς σκοπούς της εθνικής οικονομικής πολιτικής και να διερευνήσει την περιφερειακή τους διάσταση και αναφέρει ότι ο ρόλος της περιφερειακής πολιτικής εκδηλώνεται:

- i. Στην παρεμπόδιση της υποαπασχόλησης των πλουτοπαραγωγικών πόρων με τη μείωση της ανεργίας εκεί όπου είναι συγκεντρωμένη περισσότερο.
- ii. Στις τάσεις της sub- optimal κατανομής των πόρων που προέρχονται από εξωτερικούς παράγοντες και ατέλειες του μηχανισμού της αγοράς
- iii. Στην οικονομική ανάπτυξη και μεγέθυνση, με τις μεταβολές που προκαλούνται από τις πληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία, στη συνολική ζήτηση και στην απασχόληση.
- iv. Στην ανισορροπία του ισοζυγίου πληρωμών, με την επίδραση που ασκεί στις περιφέρειες που παράγουν προϊόντα για εξαγωγές ή υποκαθιστούν τις εισαγωγές.
- v. Στην ισοκατανομή του εισοδήματος, με φορολογικά και άλλα μέτρα που ενεργοποιούνται σε περιφερειακό επίπεδο.

Οι σκοποί αυτοί αποβλέπουν στην οικονομική ανάπτυξη, στην πλήρη απασχόληση, στη μείωση κοινωνικών ανισοτήτων, στη σταθερότητα των τιμών, στην αύξηση της παραγωγής κλπ.

ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Βασική επιδίωξη της οικονομικής πολιτικής: μεγιστοποίηση κοινωνικής ευημερίας.

Η οικονομική πολιτική εξειδικεύεται σε αντικειμενικούς σκοπούς, με σημαντικότερο την περιφερειακή ανάπτυξη που δεν είναι ανεξάρτητος σκοπός αλλά συνδέεται με τους άλλους.

Οι διάφοροι σκοποί παρουσιάζουν αντιθέσεις μεταξύ τους (η ικανοποίηση ενός σκοπού μπορεί να προκαλέσει αδυναμία εκπλήρωσης άλλου).

Ο προσδιορισμός και η ιεράρχηση των αντικειμενικών σκοπών αποτελούν βασικό πεδίο έρευνας & μελέτης της Περιφερειακής Επιστήμης. Η εξειδίκευση των σκοπών αυτών γίνεται με μεγάλη δυσκολία καθώς η οικονομικοκοινωνική πραγματικότητα είναι πολύπλοκη και πολυσύνθετη, όμως η θεωρία και η πράξη απέδωσαν και εξυπηρέτησαν την ισότητα, τη δικαιοσύνη, την οικονομική και κοινωνική σταθερότητα, την κοινωνική ευημερία κ.ά.

ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ

Ο Thomson υποστήριξε ότι η περιφερειακή οικονομία πρέπει να μετριέται με τους ίδιους 3 βασικούς δείκτες της οικονομικής ευημερίας της εθνικής οικονομίας δηλαδή:

- i. Αφθονία
- ii. Ισότητα
- iii. Σταθερότητα

Ο Diamond ταξινομεί τους αντικειμενικούς σκοπούς σε 6 κατηγορίες:

- i. Μείωση ανεργίας (όπου είναι πολύ υψηλή)
- ii. Μείωση πληθυσμιακών πιέσεων (σε περιφέρειες συμφορημένες)
- iii. Αύξηση του μέσου ρυθμού εκμετάλλευσης των εθνικών πόρων
- iv. Μείωση ανισοτήτων στο πραγματικό κκ εισόδημα
- v. Διατήρηση και ενίσχυση της πολιτιστικής ιδιομορφίας των περιφερειών
- vi. Επίτευξη καλύτερης ισορροπίας ανάμεσα στον πληθυσμό και το περιβάλλον.

Από την άλλη, έχουμε τον Chumberland ο οποίος θέτει ως κύριους σκοπούς:

- i. Την αύξηση του μέσου περιφερειακού κκ ατομικού εισοδήματος.
- ii. Τη βελτίωση της ικανότητας του δημοσίου τομέα να αντιμετωπίζει τις ανάγκες που υποχρεώνεται να ικανοποιεί.
- iii. Τη διατήρηση και τη βελτίωση της συνολικής ποιότητας του ανθρώπινου περιβάλλοντος της περιφέρειας.
- iv. Και την κυκλική σταθερότητα, τη συνεχή ανάπτυξη και την πλήρη απασχόληση.

...συνέχεια

Chinitz: βελτίωση της παραγωγικότητας & αύξηση της παραγωγής κκ.

Robock: μείωση περιφερειακών εισοδηματικών ανισοτήτων/ προώθηση της ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης & αύξηση των τεχνολογικών δυνατοτήτων.

Boudeville: κοινωνική ευημερία (με πλήρη απασχόληση & γρήγορος ρυθμός ανάπτυξης κκ εισοδήματος)

Wilson: η περιφερειακή πολιτική πρέπει να προκαλεί ταχύτερη οικονομική ανάπτυξη στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, να κατευθύνουν τις δημόσιες επενδύσεις με σκοπό την ενίσχυση της περιφερειακής υποδομής και τη μείωση της υποαπασχόλησης.

Giersch: μεγιστοποίηση παραγωγής και βέλτιστη κατανομή των πόρων ανάμεσα στις περιφέρειες.

Hoover: προώθηση της ευημερίας του ατόμου, δημιουργία ευκαιριών, ισότητα και κοινωνική αρμονία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Με βάση τις απόψεις των θεωρητικών μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι βασικοί σκοποί της περιφερειακής οικονομικής πολιτικής είναι: μείωση ανεργίας/ μείωση πληθυσμιακών πιέσεων στις κορεσμένες περιφέρειες/ διατήρηση πολιτιστικής παράδοσης/ μείωση περιφερειακών ανισοτήτων/ διατήρηση & βελτίωση του περιβάλλοντος/ σταθεροποίηση και ισόρροπη ανάπτυξη της οικονομίας των περιφερειών.....

Οι σκοποί αυτοί προωθούν την ισορροπία ανάμεσα στις περιφέρειες βελτιώνοντας το επίπεδο διαβίωσης του πληθυσμού.

[Οι αντικειμενικοί σκοποί ενδέχεται και να αλληλοσυγκρουστούν: πχ. Σε περίοδο κρίσης όπου παρατηρείται ανεργία στις ανεπτυγμένες περιφέρειες είναι πολύ δύσκολο να αντιμετωπιστεί η ανεργία που υπάρχει στις αναπτυσσόμενες]

ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Δεν έχουν αναπτυχτεί ποσοτικά υποδείγματα καθολικής αποδοχής με τα οποία να μελετούνται οι αντικειμενικοί σκοποί και αυτό οφείλεται σε 3 λόγους:

- i. Υπάρχει ασαφής διατύπωση των αντικειμενικών σκοπών και τα περιορισμένα μέσα που διαθέτει η εξουσία την κάνουν να αποφεύγει την ποσοτική ανάλυση.
- ii. Το χρονικό διάστημα στα αναπτυξιακά προγράμματα δεν είναι μεγάλο.
- iii. Υπάρχει γενικά έλλειψη στατιστικών στοιχείων/ η διοικητική διαίρεση κάποιες φορές εμποδίζει τον περιφερειακό προγραμματισμό/ απουσία ερευνητικού δυναμικού

...συνέχεια

Ο Perloff χρησιμοποιεί 4 δείκτες για να εκφράσει ποσοτικά τους αντικειμενικούς σκοπούς της περιφερειακής ανάπτυξης:

- i. Ποσοστό ενεργού πληθυσμού που απασχολείται
- ii. Κατοχή υλικών αγαθών και γενικότερη «κατάσταση» των ατόμων
- iii. Κκ κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών
- iv. Το κκ εισόδημα

Οι δείκτες αυτοί δεν μπορούν να δώσουν ολοκληρωμένη εικόνα της κοινωνικής ευημερίας μιας περιφέρειας.

Όμως σίγουρα ο σημαντικότερος δείκτης είναι ο μέσος όρος του εισοδήματος.

...συνέχεια

Σύμφωνα με τον Richardson υπάρχουν 4 βασικοί αντικειμενικοί σκοποί:

- i. Προώθηση της ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας
- ii. Άμβλυνση των ανισοτήτων
- iii. Σταθεροποίηση της περιφερειακής οικονομικής δραστηριότητας
- iv. Μεγιστοποίηση του αθροίσματος των περιφερειακών εισοδημάτων.

Ο Richardson δημιουργεί ένα υπόδειγμα λήψης αποφάσεων της μορφής:

$$**$z = A(p, x, r)$**$$

...συνέχεια

Ο Leven δημιούργησε ένα υπόδειγμα με τη μέθοδο του γραμμικού προγραμματισμού θέτοντας μια συνάρτηση την οποία επιδιώκει να μεγιστοποιήσει (μεγιστοποίηση του εθνικού προϊόντος) και έναν περιορισμό που αφορά την παραγωγική ικανότητα και τη συνολική διαθέσιμη εργασία.

Στη συνέχεια ο Leven εξειδίκευσε το υπόδειγμά του, ορίζοντας μια αντικειμενική συνάρτηση η οποία περιλαμβάνει το αλγεβρικό άθροισμα περισσότερων σκοπών (μέγιστο εθνικό προϊόν, ταχύτερο ρυθμό ανάπτυξης, εξασφάλιση σταθερότητας).

...συνέχεια

Τέλος, ο Reiner υποστήριξε ότι υπάρχουν 2 τρόποι ανάλυσης του προβλήματος: α) οι αντικειμενικοί σκοποί εναρμονίζονται ή συμβιβάζονται μεταξύ τους και β) οι σκοποί αυτοί αλληλοσυγκρούονται. Κάθε ένας από τους 2 αυτούς τρόπους έχει διαφορετική μορφή και αντιμετωπίζεται ανάλογα.

Περίπτωση εναρμόνισης σκοπών:

Επισημάνση ενός μοναδικού σκοπού με υψηλή προτεραιότητα/ ανεξάρτητο σύνολο μέτρων με στόχο την κοινωνική ευημερία χωρίς δυσμενείς επιπτώσεις στους υπόλοιπους σκοπούς.

Περίπτωση ανταγωνισμού πολλών σκοπών:

Επιβολή ενός σκοπού που υπερισχύει/ ανάλυση συγκριτικών επιδράσεων/ στάθμιση της σπουδαιότητας του κάθε σκοπού/ αριστοποίηση υπό περιορισμού.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω προκύπτει ότι ο πολυδιάστατος χαρακτήρας των ποσοτικών υποδειγμάτων απαιτεί πολλή δουλειά προκειμένου να καταλήξουμε σε ορθολογικά μέτρα περιφερειακής πολιτικής. Γι' αυτό πιο χρήσιμη φαίνεται να είναι η τεχνική αριστοποίησης με τη δημιουργία μιας μεθόδου γραμμικού προγραμματισμού που θα έχει ως αντικειμενική συνάρτηση τη μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας υπό περιορισμούς (πχ. Στενότητα παραγωγικών συντελεστών, πολιτική προστασία του περιβάλλοντος...)

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΣΕ ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Ο Condorcet Paradox ισχυρίστηκε ότι η πολλαπλότητα των κέντρων αποφάσεων λήψεων δημιουργεί πολλές αντιφάσεις και προβλήματα, διότι κάθε μεταβλητή ίσως να σταθμίζεται διαφορετικά σε κάθε περιφέρεια, ενώ οι πιθανότητες να εξομαλυνθούν οι διαφορές αυτές με αυτόματο τρόπο είναι ελάχιστες. Γι' αυτό στην περίπτωση του ανταγωνισμού των αντικειμενικών σκοπών είναι απαραίτητη η κρατική παρέμβαση.

Ο Boudeville μας παραθέτει ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα: έστω ότι έχουμε 3 περιφέρειες με 3 ίδιους αντικειμενικούς σκοπούς με τη διαφορά ότι η καθεμία καθορίζει διαφορετικούς συντελεστές στάθμισης, με συνέπεια να μην υπάρξει αποδεκτή κοινή διάταξη. Στην περίπτωση αυτή το κράτος μπορεί να επέμβει με την εισαγωγή ενός τέταρτου αντικειμενικού σκοπού που θα οδηγήσει σε συνεπή διάταξη αποδεκτή από όλες τις περιφέρειες.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ (ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ)

Η ανεπάρκεια που παρουσιάζουν τα ποσοτικά υποδείγματα δημιουργεί την ανάγκη αναζήτησης συνδυασμών που να εξυπηρετούν τη διαδικασία ανάπτυξης με κριτήριο την αποτελεσματικότητα και την ισότητα. Πολλές φορές όμως, πρακτικά η απόδοση αυτών των συνδυασμών δεν είναι ικανοποιητική.

Θεωρητικά υπάρχουν κάποιες λύσεις όπως ανέλυσε και ο Richardson, ο οποίος ισχυρίζεται πως μπορεί να επιτευχθεί ανάπτυξη αν κατασκευαστεί ένα υπόδειγμα το οποίο να μεγιστοποιεί έναν ορισμένο δείκτη κοινωνικής ευημερίας υπό τον περιορισμό την πραγματοποίηση συγκεκριμένων στόχων.

Το πρόβλημα του ποσοτικού συνδυασμού απασχόλησε και άλλους θεωρητικούς, τους McGuire και Garn οι οποίοι με τη μελέτη τους αποκαλύπτουν την έλλειψη συνέπειας στη διαδικασία λήψης απόφασης.

Ο Mera χρησιμοποίησε την ανάλυση του Edgeworth και προσδιόρισε ποσοτικά τους αντικειμενικούς σκοπούς της διαπεριφερειακής ισότητας με τη μέτρηση του κόστους αποτελεσματικότητας και συμπέρανε ότι όσο μεγαλύτερη είναι η απόκλιση των κκ εισοδημάτων των περιφερειών από το σημείο αποτελεσματικότητας τόσο το κόστος της είναι υψηλότερο.

ΟΙ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΣΚΟΠΩΝ

Με το πέρασμα του χρόνου, η άσκηση της περιφερειακής πολιτικής έπαψε να περιορίζεται στην αντιμετώπιση των τοπικών προβλημάτων και άρχισε να καλύπτει προβλήματα ολόκληρου του εθνικού χώρου. Οι αντικειμενικοί σκοποί διευρύνονται και περιλαμβάνουν νέους τομείς οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων. Η διεύρυνση αυτή δημιουργεί σημαντικές δυσκολίες στη διοίκηση και την οργάνωση στη φάση της εφαρμογής των περιφερειακών προγραμμάτων. Ορισμένα στοιχεία όμως, όπως είναι η βελτίωση των μεθόδων παραγωγής, η αυξανόμενη απασχόληση ειδικευμένου προσωπικού, η αξιολόγηση της διεθνούς εμπειρίας βοήθησαν στην απόδοση αξιόλογων αποτελεσμάτων στη διοικητική και οργανωτική πρακτική.

Πλέον η ισόρροπη ανάπτυξη αποτελεί πάγια κατεύθυνση της περιφερειακής πολιτικής, διότι μέσω αυτής επιδιώκεται η οικονομική ανάπτυξη συνδυασμένη με τη σταθερότητα προκειμένου να μειωθούν οι διακυμάνσεις, να υπάρξει ισότητα στη διανομή του εισοδήματος, πρόοδος της τεχνολογίας...

Έτσι παρατηρούνται νέες τάσεις στον καθορισμό των αντικειμενικών σκοπών, ενώ η περιφερειακή πολιτική περιλαμβάνει εκτός των οικονομικών διαδικασιών, κοινωνικές αλλά και πολιτικές.

...συνέχεια

Για τις σύγχρονες τάσεις στη διαμόρφωση των αντικειμενικών σκοπών υπάρχουν 4 σημεία:

- i. Εμφάνιση παγκοσμιοποίησης με άμεση ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.
- ii. Κάτοικοι των περιφερειών όπου υπάρχουν σημαντικοί φυσικοί πόροι ασκούν «πιέσεις» για να αυξηθεί η συμμετοχή τους στην ωφέλεια που προκαλείται στην Εθνική Οικονομία από αυτούς.
- iii. Οι αντικειμενικοί σκοποί κάθε περιφέρειας επηρεάζονται από την ενεργειακή πολιτική και την πολιτική των διακρατικών δικτύων υποδομής.
- iv. Αύξηση της παραγωγής προκαλεί αύξηση της μόλυνσης του περιβάλλοντος με αποτέλεσμα τη μείωση της επέκτασης της περιφερειακής ανάπτυξης.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Για να κρίνουμε αν η περιφερειακή πολιτική είναι αποτελεσματική πρέπει να υπάρξει μια διαδικασία αξιολόγησής της. Οι ελλείψεις σε στατιστικά στοιχεία εμποδίζουν την επιστημονική έρευνα η οποία μπορεί να βοηθήσει στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για το μέλλον. Η σταθερή εφαρμογή κάποιας περιφέρειας δημιουργεί ένα «θεσμικό περιβάλλον» που δύσκολα κλονίζεται. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν διάφορες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στην αξιολόγηση της πολιτικής.

Οι Amstrong & Taylor ισχυρίζονται ότι υπάρχουν εργαλεία ανάλυσης όμως είναι πολύ δύσκολη η πραγματική μέτρηση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων της περιφερειακής πολιτικής.

Η αξιολόγηση της περιφερειακής πολιτικής προϋποθέτει την εξειδίκευση των αντικειμενικών σκοπών, την ποσοτικοποίησή τους, την επεξεργασία μιας σειράς εναλλακτικών λύσεων από τις οποίες θα επιλεγεί η άριστη, την εκπόνηση ενός προγράμματος εφαρμογής και τον καθορισμό της μεθόδου αξιολόγησης.

...συνέχεια

Οι εναλλακτικές λύσεις ταξινομούνται σε 3 ομάδες:

- i. Αποκλεισμός της περιφερειακής πολιτικής
- ii. Μεταβολή της περιφερειακής πολιτικής που εφαρμόζεται
- iii. Εναλλακτικές προτάσεις νέας πολιτικής

Ο Richardson παραθέτει τις πιο γνωστές μεθόδους αξιολόγησης και συμπεραίνει ότι καμία από αυτές δεν είναι εντελώς ικανοποιητική:

- i. Αποτίμηση ωφελειών- κόστους: αναγκαίος ο ποσοτικών προσδιορισμός των αποτελεσμάτων. Η μέθοδος εφαρμόζεται με ορισμένες προσαρμογές.
- ii. Αποτίμηση «πραγματοποιήσεων που έγιναν» σε σύγκριση με «προβλεπόμενες πραγματοποιήσεις», χωρίς εφαρμογή μέτρων πολιτικής.
- iii. Βαθμός πραγματοποίησης περιφερειακών στόχων που τέθηκαν από πριν. Η μέθοδος εφαρμόζεται με τη χρησιμοποίηση υποδειγμάτων προγραμματισμού.
- iv. Σύγκριση αποτελεσμάτων της περιφερειακής πολιτικής μιας χώρας με τα αποτελέσματα που πέτυχαν άλλες χώρες. Η σύγκριση είναι δύσκολη διότι σε κάθε χώρα η πολιτική εφαρμόζεται κάτω από διαφορετικές οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες.
- v. Ερμηνεία δεδομένων στατιστικών στοιχείων. Η μέθοδος χρησιμοποιείται σε αναπτυσσόμενες χώρες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κόνσολας Ν. , «Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1997.